

Голас Рацзімы

№ 12 (1376) САКАВІК 1975 г.

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

ГОД ВЫДАННЯ 20-ТЫ

ЦАНА 2 КАП.

**РОУНАСЦЬ, РАЗВІЦЦЕ,
МІР — ДЭВІЗ МІЖНАРОД-
НАГА ГОДА ЖАНЧЫНЫ**

«Свята, памножанае
на год»
стар. 3.

**ФАКТЫ АБВЯРГАЮЦЬ
СПРОБЫ СКАЗІЦЬ ГІСТО-
РЫЮ**

«Сведчаць дакументы»
стар. 4.

**— МЯСЦОВЫЯ ЖЫХАРЫ
І САВЕЦКІЯ ПАРТЫЗАНЫ
ДАПАМОГУЦЬ НАМ,— СКА-
ЗАЛА ЛІСАВЕЦ.**

**— САВЕЦКІЯ ПАРТЫЗА-
НЫ У ФРАНЦЫІ!**

**— ТАК. СЛУХАЙЦЕ, ДЗЯУ-
ЧАТЫ...**

(They fought
for France)
стар. 5.

**ПРАПАНУЕМ НОВЫЯ РА-
ЗДЗЕЛЫ З АПОВЕСЦІ
А. АДАМОВІЧА, Я. БРЫЛЯ
І У. КАЛЕСНІКА «Я—З ВОГ-
НЕННАЙ ВЭСКІ...»**

стар. 6.

Удзельнікі Старадарожскага этнаграфічнага ансамбля. Сцэнка «Як бывала на вячорках».

Фота А. ДУДКІНА.

МІНСК ГСП
Ул. Краснаармейская 9
ГОС. 6-жа ім. Леніна

На працягу стагоддзяў чалавека хвалявала праблема — як расцягнуць суткі, якім чынам павялічыць колькасць гадзін, якія можна было б выкарыстоўваць для сваіх уласных патрэб. У 1847 годзе англійскія рабочыя дамагліся біля аб 10-гадзінным рабочым дні. Працягласць рабочага тыдня ў развітых капіталістычных краінах складала сёння 40—46 гадзін. За гады Савецкай улады ў нашай краіне істотна расшырыліся і прадаўжаюць расшырацца граніцы вольнага часу. У прамысловасці, напрыклад, працягласць рабочага тыдня ў параўнанні з дэрэвалюцыйным часам знізілася на адну трэць. У асноўнай масе працоўных пяцідзёныя рабочы тыдзень і каля 100 выхадных дзён штогод. Усе рабочы і служачыя маюць аплачваемыя водпускі, у 60 пра-

БЮДЖЭТ ВОЛЬНАГА ЧАСУ

цэнтаў яны складаюць тры тыдні і болей.

Вольны час знаходзіцца ў самай непасрэднай залежнасці ад дабрабыту, матэрыяльнага ўзроўню грамадства. Аб яго развіцці, багашці можна меркаваць і па колькасці вызваленых ад працы часу. Адпачываючы чалавек не стварае матэрыяльных каштоўнасцей, наадварот — ён іх спажывае. І ўсё ж Карл Маркс казаў, што «спраўдным багаццем грамад-

ства» з'яўляецца час, «свабодны для задавальнення, для забаў». Маецца на ўвазе, што так званы асабісты час будзе выкарыстаны на задавальненне духоўных запатрабаванняў чалавека, атрыманне ведаў, павышэнне культурнага ўзроўню, азнаямленне з каштоўнасцямі сусветнай культуры. Адным словам, на фарміраванне ўсебакова развітай, гарманічнай асобы, здольнай прыносіць найбольшую карысць таму грамад-

ству, у якім яна жыве. Вольны час — асабістая справа чалавека, кожны ім даражыць і выкарыстоўвае яго па сваім уласным разуменні. Але якая неаднолькавая яго каштоўнасць для розных людзей! Не толькі вольны, але і дзелавы час з «карысцю» правёў студэнт амерыканскага ўніверсітэта ў Бінгемптоне, прастаяўшы пад душам чачвёра з паловай сутак. Імя аматара чысціні і славы засталася невядо-

мым. Вядома, аднак, што «спартсмен» у стане поўнай адубеласці быў тэрмінова дастаўлены ў шпіталь. Сусветны «рэкорд» захаваў за сабой нейкі Пітэр Шэл (ФРГ): ён мыўся 168 гадзін, роўна тыдзень. Марна згублены секунды, мінуты, гадзіны. Гэта ж іраходзіць не час, а жыццё. Мы прывыклі цэніць яго інакш. Вымяраць карыснымі справамі, цікавымі адкрыццямі, набытымі ведамі.

«Вольны час — гэта не час, свабодны ад адказнасці перад грамадствам», — гаварыў на XV з'ездзе прафсаюзаў Генеральны сакратар ЦК КПСС Л. Брэжнёў. І паколькі вышэйшая мэта сацыялізму заключаецца ў тым, каб разняволіць чалавечы дух, даць кожнаму магчымае раскрыць свой та-

[Заканчэнне на 2—3-й стар.]

ЦЕНТР МЕЖДУНАРОДНОЙ ТОРГОВЛИ

В Москве решено создать Центр международной торговли и научно-технических связей с зарубежными странами. Он будет состоять из комплекса зданий и служб для размещения представительств иностранных фирм и организаций, проведения деловых встреч, коммерческих переговоров, конференций, симпозиумов, торговых и промышленных выставок.

— Создание такого центра в Москве, — сказал корреспонденту АПН председатель Президиума Торгово-промышленной палаты СССР В. Борисов, — вызвано значительным ростом внешнеэкономических связей СССР, расширением торговли и научно-технического сотрудничества со странами СЭВ, США, ФРГ, Францией, Италией, Японией и многими другими государствами мира. Его необходимость стала особенно очевидной еще и потому, что внешнеэкономические связи нашей страны со многими государствами вступают в новую фазу, для которой характерен переход к длительному взаимовыгодному сотрудничеству как на основе долгосрочных договоров и соглашений об экономическом, техническом и промышленном сотрудничестве, так и в сфере деловых связей с отдельными иностранными фирмами. Все эти процессы требуют широкого развития контактов между представителями фирм и государственных организаций.

Центр международной торговли и научно-технических связей в Москве сможет разместить до 400 предста-

вительств иностранных фирм и организаций. Их офисы будут оборудованы современными средствами оргтехники быстродействующей внутренней и внешней связи. Предстоит строительство гостиницы для приезжающих представителей деловых и научно-технических кругов, а также дома на 625 квартир для постоянных представителей иностранных фирм и их семей. При этом устройство и оснащение номеров отеля значительно отличается от обычных, туристического типа гостиниц. Его номера будут оборудованы средствами связи, по внутренним каналам телевидения будет передаваться в определенные часы деловая информация.

В комплексе предусмотрен конгресс-центр с большим залом на 2 000 мест для проведения крупных совещаний и конференций. Этот зал связан с десятью меньшими по размерам аудиториями и другими помещениями для встреч в более узком кругу. К услугам деловых людей здесь — аппаратура для синхронного перевода на шесть языков, средства для оперативной печати и размножения докладов, аппаратура для демонстрации кинофильмов и слайдов.

Центр международной торговли включает в себя также комплекс предприятий общественного питания, торговли, культурно-бытовых и коммунальных услуг, подземный гараж на 600 машин со станцией технического обслуживания, площадки для спортивных игр, открытый и закрытый плавательные бассейны, клуб деловых людей,

библиотеку с использованием микрофильмирования и современных средств поиска информации, в том числе получения и передачи ее на большие расстояния на базе ЭВМ. По замыслу, посетитель Центра должен быть обеспечен всеми видами обслуживания, необходимыми для работы, быта и отдыха.

Создание Центра будет вестись московскими строителями совместно с американской компанией «Оксидентл петролеум». В этой связи в конце 1973 года Торгово-промышленной палатой СССР было заключено с ней соглашение. 19 апреля этого года внешнеэкономическое объединение «Проммашимпорт» подписало контракт с архитектурной фирмой «Велтон Беккет корпорейшн» на проектирование Центра.

Предусмотрено, что проектирование будет также осуществляться совместно советскими и американскими архитекторами. Разработка проектов для обеспечения начала строительства, как ожидается, должна быть завершена в течение 100 дней.

Центр международной торговли и научно-технических связей с зарубежными странами будет расположен вдоль Краснопресненской набережной Москвы-реки, где уже начато строительство первой очереди нового выставочного комплекса Торгово-промышленной палаты СССР. Его здания в 22—25 этажей поднимутся неподалеку от монументального высотного трилистника Совета Экономической Взаимопомощи.

Игорь ЛОБАНОВ.

Наматкі КАМЕНТАТАРА

СВЯТА, ПАМНОЖАНАЕ НА ГОД

Намеснік Старшыні Савета Міністраў БССР, старшыня рэспубліканскай камісіі па правядзенню Міжнароднага года жанчыны Н. Сняжкова наладзіла прэс-канферэнцыю для журналістаў сталіцы, дзе расказала аб мэтах і парадку святкавання Міжнароднага года жанчыны ў Беларусі.

Як вядома, ініцыятарамі правядзення сёлета Міжнароднага года жанчыны выступілі на XXVII сесіі Генеральнай Асамблеі ААН Міжнародная дэмакратычная федэрацыя жанчын і шэраг іншых міжнародных жаночых арганізацый. Вядучую ролю ў тым, што гэта важная палітычная акцыя стала рэальнасцю, адыгралі сацыялістычныя краіны — члены ААН.

Узмоцненая ўвага да «жаночага пытання» з боку міжнароднай грамадскай свядомасці, з аднаго боку, аб тым, што сёння немагчыма не прызнаваць узросшую ролю жанчыны ў эканамічным, сацыяльным і культурным жыцці краін. Дастаткова напаміньце, што прыкладна трэць усіх матэрыяльных каштоўнасцей у свеце вырабляецца працавітымі рукамі прадстаўніц «слабага полу». З другога боку, рашэнне ААН выклікала тым, што ў большасці краін свету яшчэ існуе ганебная дыскрымінацыя жанчын у сферах эканомікі, сацыяльнага забеспячэння, культурнай і грамадскай дзейнасці. Нават у самых развітых краінах капіталу, якія выхваляюцца дасканаласцю сваёй дэмакратыі, жанчыны не маюць роўных з мужчынамі правоў у выбары заняткаў, адукацыі, пенсійным забеспячэнні, а за аднолькавую работу атрымліваюць значна меншую зарплату.

Так, напрыклад, заробаткі англійскіх работніц складаюць усяго 55 працэнтаў ад зарплаты мужчын. У той жа Англіі толькі 500 жанчын працуюць зараз інжынерамі, а з 3 280 прафесараў жанчын усяго 44. У Францыі жанчыны складаюць 38 працэнтаў усёй рабочай сілы, але яны могуць разлічваць толькі на некаваліфікаваную працу або «традыцыйна жаночыя» прафесіі. У Швецыі, якая лічыцца «ўзорам вырашэння жаночага пытання», жанчыны атрымліваюць за роўную працу толькі 85 працэнтаў зарплаты мужчын. З 34 мільёнаў працуючых амерыканцаў толькі 4 мільёны змоглі стаць членамі прафсаюзаў.

Пералік прыкладаў падобнай няроўнасці можна працягваць доўга, бо, па прызнанню саміх буржуазных сацыёлагаў, жанчыны ў капіталістычным свеце знаходзяцца пад двойным прыгнётам — дзяржавы і сям'і. Вось чаму галоўным дэвізам усёй праграмы Міжнароднага года жанчыны ААН аб'явіла «роўнасць, развіццё, мір». Ажыццёўлены ў практыцы, гэты дэвіз азначае ўзмацненне барацьбы жанчын у краінах, дзе існуе дыскрымінацыя, за роўны ўдзел у грамадскай вытворчасці, за роўныя правы ў атрыманні адукацыі і спецыяльнасці, за грамадзянскія правы, а таксама актывізацыю жанчын у барацьбе за мір і міжнароднае супрацоўніцтва.

Савецкія жанчыны, у тым ліку прадстаўніцы Беларусі, дзейсна ўключыліся ў правядзенне Міжнароднага года. Перад грамадзянкамі нашай краіны, як і перад іх сяброўкамі з іншых краін сацыялізму, ужо не стаяць тыя праблемы, за якія змагаюцца жанчыны капіталістычных дзяржаў. «Жаночае пытанне» цалкам і назаўсёды вырашана самай сутнасцю сацыялістычнага ладу. З першых гадоў свайго існавання і па сённяшні дзень Савецкая дзяржава рабіла ўсё, каб не на словах, а па сутнасці разняволіць жанчыну, зрабіўшы яе паўнапраўнай гаспадыняй свайго лёсу, гаспадыняй свайго краіны. І цяпер у нас не знойдзецца ніводнай галіны эканамічнай і грамадска-палітычнай дзейнасці, дзе савецкая жанчына не займала б тыя ж пазіцыі, што і мужчына.

У нас ужо даўно не з'яўляецца дыскусійным пытанне аб удзеле жанчын у грамадскай вытворчасці. 92,5 працэнта ўсіх працаздольных жанчын у СССР заняты грамадска карыснай працай, складаючы больш палавіны рабочых і служачых у народнай гаспадарцы. За апошнія дзесяцігоддзі не толькі значна расшырылася кола «жаночых» спецыяльнасцей, а, што асабліва важна, вырасла іх доля сярод работнікаў высокай і вышэйшай кваліфікацыі.

Аднак, як падкрэсліла ў сваім выступленні перад журналістамі Н. Сняжкова, на парадку дня яшчэ няма работы над тым, каб стварыць больш спрыяльныя ўмовы для працуючых жанчын-маці, работы па развіццю сферы бытавога абслугоўвання і некаторых іншых галін народнай гаспадаркі, якія дапамогуць звесці да мінімуму аб'ём хатняй занятасці жанчын. Гэтым мэтам будучы служыць многія мерапрыемствы Міжнароднага года жанчыны ў Беларусі.

Другая, не менш важная частка работы Рэспубліканскай камісіі — шырокая міжнародная прапаганда нашых дасягненняў у сферы вырашэння «жаночага пытання». Прадстаўніцы Беларусі будучы удзельнічаць ва ўсіх шматлікіх інтэрнацыянальных форумах, якія ААН арганізуе на працягу года. Важнае месца сярод іх займае міжнародная сустрэча «Жанчыны ў барацьбе супраць фашызму, за трывалы і справядлівы мір на зямлі», якая адбудзецца ў жніўні ў Мінску...

Стылізаваная птушка, што стала эмблемай Міжнароднага года жанчыны, усё часцей з'яўляецца на старонках газет і часопісаў, на вокладках кніг і брашур. Увага да Міжнароднага года жанчыны расце ва ўсім свеце з кожным днём. Савецкія жанчыны, як і іх сяброўкі ва ўсіх краінах, зрабяць усё, каб 1975 год стаў годам п'яцінаццаці перамог у барацьбе жанчын супраць дыскрымінацыі, за свае правы.

Вячаслаў ХАДАСОУСКІ.

Адна з прычын папулярнасці аўтамашын Мінскага аўтазавода — іх высокая надзейнасць. Над праблемамі даўгавечнасці дэталей і вузлаў машын працуюць сотні спецыялістаў прадпрыемства. НА ЗДЫМКАХ: інжынеры Д. ДРАГУН, Н. ШАБАН і В. ПАРФІЯНОВІЧ былі ўзнагароджаны Дзяржаўнай прэміяй БССР 1974 года за даследаванне, распрацоўку і ўкараненне ў вытворчасць высокапрадукцыйных тэхналагічных працэсаў; галоўны канвеер заводу. Фота Э. ТРЫГУБОВІЧА.

мства на лепшаму ўразуменню, удала прымяняць гэтыя гадзіны на які-небудзь іншы занятак. Гэтыя прамежкі большасць удзяляе навукам».

Сярод савецкіх грамадзян асабліва маладых, таксама многа такіх, якія ўдзяляюць свой вольны час навукам. У ходзе абследавання, праведзенага ў амерыканскім горадзе Джэксоне і савецкім Пскове, высветлілася, што ў Джэксоне працуюць і вучыцца кожны дзень, у Пскове — кожны другі. Прыкладна дваццаць працэнтаў працуючых у нашай краіне сумяшчаюць работу з агульнай і прафесійнай адукацыяй.

Нішто так не ўзбагачае чалавека, як сустрэча з прыгожым. Духоўная культура даступна кожнаму. Яна прыйшла ў нашы дамы з газетамі, кнігамі, часопісамі, радыё і тэлебачаннем. Савецкі народ — самы чыстаючы ў свеце. Дарослыя людзі

прывячаюць чытанню ў сярэднім ад паўгадзіны да гадзіны ў дзень, што ў паўтара-два разы больш, чым у ЗША, ФРГ, Францыі. Толькі адна Ленінская бібліятэка ў Мінску штогод абслугоўвае больш як 40 тысяч чытачоў, якім выдаецца звыш двух мільёнаў экзэмпляраў кніг. Усяго ж у Беларусі больш як 20 тысяч бібліятэк з кніжнымі фондамі звыш 125 мільёнаў тамоў.

У Мінску працуюць больш дваццаці кінатэатраў, шэсць тэатраў, літаратурныя, ваенныя, мастацкія, краязнаўчы музеі. Толькі ў адзін дзень, 14 сакавіка, у нашым горадзе было адкрыта пяць мастацкіх выставак.

У Савецкім Саюзе адзначаецца небывалая цікавасць да падарожжаў. У гэтым новым вянні адлюстраваліся і ўзросшы дабрабыт і павышэнне агульнаадукацыйнага ўзроўню людзей

якія адпраўляюцца за мяжу, у падарожжа па краіне. Мінскае бюро падарожжаў дае такую даведку: толькі за мінулы год усімі відамі экскурсій — далёкія маршруты, Мінск і Мінская вобласць, па рэспубліцы — было абслужана адзін мільён 923 тысячы чалавек.

Вольны час. Яго ў нас становіцца ўсё больш і больш. І ўсё вастрэйшай становіцца праблема, як з найбольшай эфектыўнасцю яго выкарыстаць. Міжнароднае даследаванне бюджэтаў часу, праведзенае некалькі год назад, паказала, што найбольш рацыянальная і карысная структура вольнага часу ў Савецкім Саюзе. Толькі сацыялістычнае грамадства сур'езна займаецца тым, каб вольныя гадзіны не трапіліся марна, каб вольны час прыносіў чалавеку радасць, павышаў, як гавораць сацыёлагі, якасць жыцця.

СВЕДЧАЦЬ ДАКУМЕНТЫ

У дзяржаўных архівах Беларусі захоўваюцца дакументы нямецкіх акупацыйных улад перыяду Вялікай Айчыннай вайны, якія сведчаць аб размаху партызанскага руху, які разгарнуўся на тэрыторыі Беларусі з самага пачатку вайны.

Гітлераўцы імкнуліся насадзіць у Беларусі свой «новы парадак» — рэжым тэрору і насілля, пакарыць беларускі народ, зламаць яго волю да супраціўлення. Іх загады абмяжоўвалі час хаджэння ў гарадах і вёсках, забаранялі з'яўляцца поблізу чыгуначных ліній, пагражалі расстрэлам за найменшае непаслушэнства.

Аднак з першых дзён вайны тысячы патрыётаў узяліся на барацьбу з ворагам. Спачатку гітлераўцы спрабавалі адмаўляць наяўнасць партызан у Беларусі, але ўжо ў кастрычніку 1941 года вымушаны былі прызнаць, што партызаны не толькі існуюць, але і нападаюць як на дробныя падраздзяленні, так і на больш буйныя нямецкія часці. 14 кастрычніка 1941 года быў выдадзены загад па Мінскаму гарнізону, у якім гаварылася: «...усе казармы з раскватраванымі ў іх падраздзяленнямі, а таксама месцы знаходжання невялікіх штабоў і часцей

трэба ахоўваць так, каб яны ноччу былі забяспечаны ад нападу. Напрыклад, шляхам стварэння дровяных загараджэнняў і рагатак...»

У зводцы паліцыі бяспекі і СД з занятых усходніх абласцей за май 1942 года ўжо загучала трывога: «...партызанская дзейнасць значна ўзрасла. У многіх буйных раёнах армейскай групы партызаны поўнасцю гаспадарыць так, што там больш не могуць з'яўляцца ні служачыя вермахта, ні нямецкай адміністрацыі».

Гітлераўскае камандаванне выдала шэраг спецыяльных настаяўленняў, інструкцый, у якіх даваліся рэкамендацыі па барацьбе з партызанамі. А нямецкі генерал Ровес пісаў у сваім загадзе: «Мы павінны навучыцца такому ж спрыту і вёрткасці, якімі валодаюць партызаны».

У 1943 годзе партызаны ўстанавілі кантроль над значнай часткай тэрыторыі Беларусі. У шэрагу месц былі ўтвораны цэлыя партызанскія раёны.

Занепакоенае ўзросшай сілай партызанскіх удараў, гітлераўскае камандаванне ў лютым 1943 года склікае нараду акружных камісараў, начальнікаў аддзяленняў і прадпрыем-

стваў, утвораных на тэрыторыі Беларусі, на якой вырашаліся пытанні барацьбы з партызанамі. Вось словы з выступлення кіраўніка спецыяльных ахоўных войск СД і СС дзяржаўнага саветніка Гофмана: «...дзейнасць партызан нельга недацэнчваць. Мясцовае насельніцтва вельмі падтрымлівае іх. У некаторых вёсках партызаны былі сустрэты чырвонымі flagамі...» Ён прапануе: «неабходна, каб у вёсках быў аб'яўлен палявы суд і ўведзены часці СС і паліцэйскія палявыя суды...» А кіраўнік філіяла сельскагаспадарчых арганізацый Алекс, характарызуючы абстаноўку ў Глыбоцкім раёне, гаворыць: «Дзейнасць партызан настолькі актывізавалася, што кіраўніцтва большай часткай маёнткаў ажыццяўляецца з-за стала. Галоўныя кіраўнікі не могуць больш выехаць без паліцэйскай аховы ў бліжэйшыя маёнткі».

Яго дапаўняе акружны камісар Слуцка Карл: «Становішча ў акрузе такое, што ў руках партызан знаходзіцца 3/4 Старобінскага раёна, палавіна Чырвонаслабодскага, 3/4 Капыльскага, палавіна Грэскага і прыкладна 1/3 Слуцкага. У гэтых партызанскіх раёнах няма

больш нямецкіх органаў кіравання. З 20 дзяржаўных маёнткаў у нашых руках засталася толькі 2, астатнія поўнасцю знішчаны».

У акупантаў нарастае страх і бяссілле перад узрастаючай сілай народнага руху, яны ўзмацняюць тэрор, арганізуюць карныя экспедыцыі, у час якіх пад выглядам знішчэння партызан распраўляюцца з мірным насельніцтвам.

Ляснічы Браўн у пісьме кіраўніку ІІ галоўнага аддзела пісаў: «Я сам мог назіраць, як адну вёску, размешчаную за 500 метраў ад дарогі, зраўнялі з зямлёй толькі таму, што насельніцтва пакінула дамы і, як трэба было чакаць, уцякло ў лес».

А генеральны камісар Кубэ баяў больш адкрытым у сваім данясенні рэйхсміністру акупіраваных усходніх абласцей Розенбергу аб выніках карнай экспедыцыі «Котбус»: «...калі страты праціўніка забітымі складаюць 4 500 чалавек, а тра-

феі ўсяго 492 вінтоўкі, то ясна, што ў ліку знішчаных большая колькасць мясцовых сялян...»; «сярод расстраляных у падарэнні за сувязь з партызанамі налічваецца велізарная колькасць жанчын і дзяцей».

Гэтыя выказванні ўзяты з афіцыйных дакументаў гітлераўскіх улад. Яны, часам, заніжаюць лічбы страт фашысцкіх войскаў, не адлюстроўваюць гераізм і самаахварнасць народных мсціўцаў. Вымушаныя замест пераможных рэзальцый пісаць пра свае паражэнні, акупанты асцярожнічаюць, выбіраюць словы. Але размах усенароднай барацьбы і непазбежнасць канчатковага краху фашысцкага рэжыму праглядаюць нават праз радкі матэрыялаў, што даўно засталіся толькі на архіўных паліцах.

Г. ДЗЕШКАВЕЦ,
старшы навуковы супрацоўнік Цэнтральнага дзяржаўнага архіва Кастрычніцкай рэвалюцыі і сацыялістычнага будаўніцтва БССР.

ІМЯ БЕЛАРУСКІХ ГАРАДОЎ

Фінскія журналісты, якія прыежджалі сёла ў Беларусь, каб сабраць матэрыялы да 30-годдзя Вялікай Перамогі, ведалі многія лічбы і факты з нашай гісторыі. Але гэтыя звесткі ім цяжка было ўсвядоміць: нават самая багатая фантазія не магла намалюваць карціну ўсенароднай барацьбы. Таму ў пісьме, пасланым напярэдадні паездкі ў Беларусь таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі, журналісты прасілі наладзіць ім сустрэчу з 2—3 былымі партызанамі і падполшчыкамі. Іх просьбу выканалі. На працягу ўсяго тэрміну знаходжання ў Беларусі госці сядзелі, абедалі і вачэралі з ветэранамі. У многіх яны пабылі дома, з'ездзілі на Уздзеншчыну і паглядзелі былыя партызанскія зямлянкі, наведвалі Хатынь. «У вас жа кожны лес быў партызанскім!» — пад канец сустрэчы гаварылі яны з павагай і захапленнем.

Невялікі прыклад з шматграннай дзейнасці Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі, але ён дае выразнае ўяўленне аб характары работы гэтай грамадскай арганізацыі. Сёння яна мае цесныя кантакты з 312 арганізацыямі 63 краін свету. Пасылаючы кнігі, фотаматэрыялы, плацінкі, кінафільмы, таварыства шырока знаёміць замежную грамадскасць з жыццём савецкіх людзей, унутранай і знешняй палітыкай нашай дзяржавы, з развіццём навукі, культуры, народнай гаспадаркі Беларусі, адной з пятнаццаці рэспублік Савецкага Саюза. Адначасова таварыства распаўсюджвае веды пра замежныя краіны, садзейнічаючы інтэрнацыянальнаму выхаванню савецкіх людзей.

Грунтоўная гаворка пра справы Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі вялася на скліканым у сакавіку семінары старшын праўленняў рэспубліканскіх, абласных, гарадскіх, раённых і мясцовых аддзяленняў савецкіх таварыстваў дружбы. Уздзельнікі семінара абмяняліся вопытам работы, расказалі пра цікавыя сустрэчы і размовы з сябрамі з розных краін, прывялі красамоўныя лічбы і факты, што сведчаць пра

пастаянны рост цікавасці ўсіх слабу замежнай грамадскасці да Савецкага Саюза, яго людзей.

Актывістаў таварыства хвалюе і далейшае павышэнне сувязей з даўнімі сябрамі — Польшчай, Балгарыяй, Чэхаславакіяй, і наладжванне плённых кантактаў з краінамі Азіі, Афрыкі.

Цікавай і выніковай формай работы з'яўляецца рух параднёных гарадоў. У нашай краіне цяпер 115 гарадоў і гарадскіх раёнаў з'яўляюцца пабрацімамі 235 гарадоў і іншых адміністрацыйных адзінак з 47 капіталістычных і краін, што сталі на шлях развіцця. Сталіца Беларусі Мінск параднілася з Націнгемам (Вялікабрытанія), Сэндаем (Японія), Бангалурам (Індыя); трох пабрацімаў маюць нашы гарады ў Францыі: Жодзіна сябруе з Венісье, Орша з Воз-ан-Вленам, Магілёў — з Вілербанам. У гарадах-пабрацімах ёсць вуліцы, што носяць назвы беларускіх «братоў» — Жодзіна і Оршы.

Самыя разнастайныя і, бадай, найбольш развітыя сувязі ў Беларусі з краінамі сацыялістычнай сярэдняй паліцыі. Яны растуць, мацнеюць і пашыраюцца літаральна штодзень. І ўсё часцей на прадпрыемствы, ва ўстановы і арганізацыі прыходзяць пісьмы-прапановы на штат тых, што атрымалі на Мінскім падшыпніковым заводзе з горада Паважска Быстрыца. Выказваючы задавальненне эканамічным і тэхнічным супрацоўніцтвам, калегі з Чэхаславакіі пісалі: «...з'яўляецца пажаданым пашырыць гэтае супрацоўніцтва таксама на сферу сяброўскіх сувязей, арыентаваных на абмен вопытам у галіне работы з людзьмі: клопаты па выхаванні кадраў, развіццё ініцыятывы працоўных і ўцягненне іх у наватарскі і рацыяналізатарскі рух, дзейнасць грамадскіх арганізацый і іншыя сацыяльныя пытанні».

Уздзельнікі семінара пазнаёміліся таксама з работай аддзяленняў савецкіх таварыстваў дружбы ў Інстытуце механізацыі сельскай гаспадаркі і ў Белдзяржуніверсітэце. Для актывістаў таварыства дружбы з ГДР і таварыства савецка-польскай дружбы былі наладжаны прыёмы ў генеральных консульствах ГДР і ПНР у Мінску.

Больш за 50 жыхароў вёскі Кукава Ганцавіцкага раёна загінулі ў баях з фашыстамі ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Адно з іх палі смерцю храбрых на палях змаганняў, іншыя былі расстраляны фашыстамі.

Напярэдадні 30-годдзя Вялікай Перамогі ў памяць аб загінуўшых аднавяскоўцы ўзвялі ў сельскім парку помнік-манумент. Часта тут можна бачыць у гэтыя дні моладзь, школьнікаў. Прыходзяць сюды і ветэраны. З цікавасцю слухаюць юныя іх расказы аб мінулых суровых днях, на прыкладзе бацькоў вучацца мужнасці, стойкасці, гераізму.

НА ЗДЫМКУ: на сустрэчы са школьнікамі ўдзельнік Вялікай Айчыннай вайны калгаснік мясцовага калгаса «Светлы шлях» Васіль ЦІХАН.

Фота Э. КАБЯКА.

Пішучы землякі

ЭТОТ МИР УСТАРЕЛ

На Родіне сейчас пачало весны. А здысь, в Южной Америке, конец лета, начало осени. И как в природе осенью в предчувствии зимы замирает все живое, так и в экономической жизни Бразилии в последнее время наступил застой. Инфляция поразила не только эту страну, но и соседние Уругвай, Аргентину, Чили. Растет безработица, цены поднимаются, и простому человеку приходится очень туго. А помощи ждать неоткуда: ведь нынешние правители не думают о трудящихся. Правильно говорит народная мудрость: старое железо надо переварить в огне, чтобы вышло новое. Так будет и с капиталистическим миром, который явно устарел.

М. ПАВЛЮКОВИЧ,
Бразилия.

ЖИТЬ ВСЕ ТРУДНЕЙ

Жить в Англии становится трудней с каждым днем. Все продукты теперь стоят дороже, чем три-четыре месяца

назад. А заработная плата не повышается. Так что надо считать каждую копейку. Я уже боюсь ходить в лавку: возьмешь с собой один фунт и не знаешь, сколько принесешь обратно.

А. ДИТРИДЖ,

Англия.

ПАСТАЯННАЯ ГОНКА

Многім французам здаецца неверагодным, што ў Савецкім Саюзе няма беспрацоўя, што дэны на тавары шырокага спажывання — стабільныя.

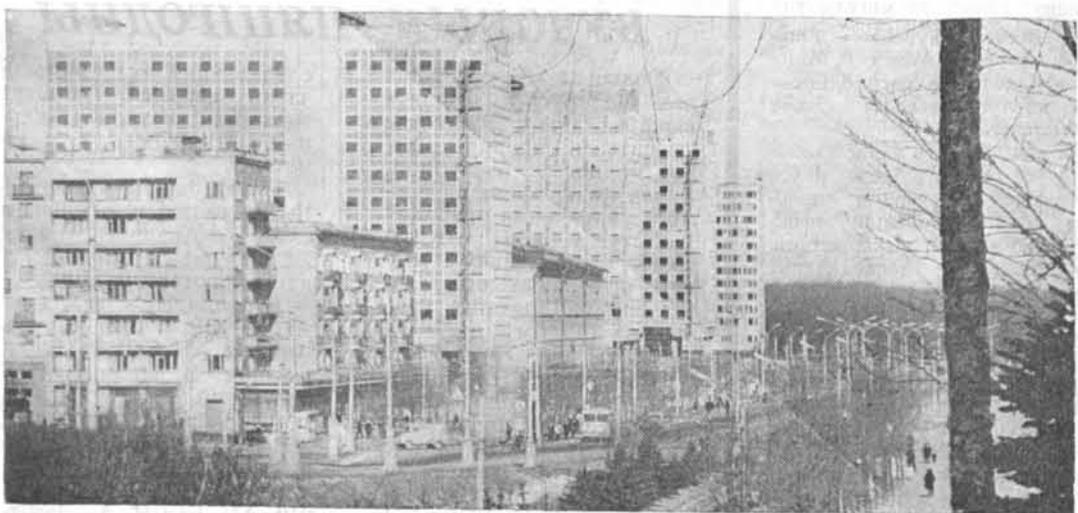
У Францыі за апошнія гады цэны мяняліся дзесяткі разоў і толькі ў бок росту. Атрымліваецца даволі дзіўная сітуацыя: урад нібыта вядзе барацьбу супраць павышэння цэн, а з другога боку — ён жа павышае іх. Нядаўна, напрыклад, падарыў праезд на чыгуначным транспарце, узрос кошт білетаў на самалёты. Так што тут адбываецца пастаянная гонка, і простыя працоўныя ніяк не могуць паспець за дарэзаннямі.

В. ЛІХОТА,

Францыя.

«Голас Радзімы»

№ 12 (1376)

Мінск будзеца.

Фота Г. УСЛАВАВА.

During World War II many Soviet citizens who happened to find themselves abroad played a noteworthy part in stirring up anti-nazi resistance there. More than 40,000 of them took an active part in the Resistance movement in Poland, Czechoslovakia, Yugoslavia, France, Italy and elsewhere. What follows is a documentary account of the participation of Soviet women in the French Resistance movement.

IN the winter of 1944, the nazis drove a large group of Soviet women to Thil concentration camp, near what used to be the «Maginot Line». Among them were Nina Alexeyeva, Klavdiya Chernova and Anna Mikhailova from Leningrad, and Larisa Somchinskaya from Minsk. People of various nationalities — Poles, Czechs, Yugoslavs, Italians and Algerians — were imprisoned in the camp.

THE SOVIET CHARACTER

The Soviet women were put up in former barracks issued work suits and wooden clogs and broken into three shifts. The first shift was roused at 2 a.m. and taken to the iron-ore mine in Erlouville under guard.

The nazis thought that hard labour, cold and hunger would suppress the spirit of freedom and patriotism in our people.

On May 1, 1944, international working class solidarity day, Soviet women refused to work and locked themselves in the barracks. The guards broke down the door burst in and forced the women out with sticks and rifle butts. Then the Soviet patriots decided to stage a demonstration; as they marched to work, they sang the Internationale and other revolutionary songs. The whole column of camp prisoners joined in. The demonstrators waved red kerchiefs and scarfs; someone tore an old red blouse into shreds, and handed them around.

The unexpected noise and singing in the middle of the night awakened the small sleepy town of Thil. Many local residents ran out into the street to find out what had happened. On seeing the demonstration, they greeted the Soviet people and asked, breathless with emotion: «What's happened? Is the war over?» When they reached the mine, the women just sat around doing nothing, and left two hours before the end of the shift. They did not feel dead beat that day.

For this demonstration Nina Alexeyeva, Klavdiya Chernova, Nina Agashkova

and Sofia Baikova had their heads shaved and were thrown into a punishment cell.

ESCAPE

«We've got to get out of here», Nadezhda Lisovets told her friends.

The others agreed, but doubted that they would get very far knowing neither the locality, nor French.

«The townfolk and the Soviet guerrillas will help us», Lisovets said.

«Soviet guerrillas? Here?»

«That's right. Listen, girls...»

Lisovets told them that one day when the guards were away Georges Maniet, a young French mechanic, had come up to her and shown her the state emblem of the USSR he had skillfully made out of copper. The French patriot used the emblem as a token of his desire to con-

and Ivan Troyan, a representative of the headquarters, (who was later arrested and shot by the nazis), set up an underground Resistance committee in the camp, with Nadezhda Lisovets, Anna Mikhailova, Yekaterina Semyonova and Vera Vasilyeva among its members. The committee distributed among the prisoners the newspaper *The Soviet Partisan*, the organ of the Soviet headquarters in Nancy, and organized acts of sabotage at the mine. At the same time, the headquarters prepared the escape of Soviet prisoners, planned for June 8, 1944. In the evening of that day, when the night shift arrived at the mine, the prisoners fled to the forest in small groups or one by one. All of them knew where the assembly point was. Guides sent out by the local underground Resistance organizations were waiting for them there. One

five German submachine gunners on the edge of a forest and warned the nearest unit, «The Donbas», commanded by Nikolai Zaitsev, of the danger. The scouts were captured.

NURSES

The 13-member ambulance subunit, headed by Maria Andriyevskaya, a trained nurse, treated the sick or wounded guerrillas of all the units operating within the main guerrilla base's reach. Special tents were pitched and equipped for the purpose. Andriyevskaya herself worked as a doctor. Many guerrillas were treated by Alexandra Gruzova, Yelizaveta Isakova, Nina Alexeyeva, Larisa Somchinskaya, Sofia Baikova and others.

The Soviet guerrilla units, including «Motherland», received their bread and food rations mainly through the local underground Resistance organizations. The women-guerrillas were supplied bread from the shops or right from the bakeries where the French patriots baked bread out of flour taken from collaborators. Sometimes guerrillas captured enemy stores or provision transport. The service group did the washing and mended the guerrillas' clothes. Anna Mikhailova took care of the men's haircuts and shaves in the Soviet units and in the nearby French, Polish and mixed units as well.

VICTORY

After the liberation of France, thousands of Soviet ex-guerrillas returned home. Many of them were awarded French orders and medals. The women-guerrillas of the «Motherland» unit assisted the Soviet Army and the French people in fighting nazism. Its commanders, Nadezhda Lisovets and Yekaterina Semyonova, were made lieutenants of the FFI (French Internal Forces).

Back in Minsk, Nadezhda Lisovets has been working as a civil engineer for years. The title of Honoured Builder of the Byelorussian SSR was conferred on her. Maria Andriyevskaya is a nurse at a children's hospital in Minsk, and Larisa Somchinskaya teaches Russian at a secondary school in Dzerzhinsk (Minsk Region, Byelorussian SSR). Anna Mikhailova returned to her home city, Leningrad, and still works as a typist at the Rot Front fur factory. Klavdiya Chernova lives in Minsk. Nina Alexeyeva graduated from a mining institute and worked at the Kopeiskugol trust (Chelyabinsk Region) as deputy chief engineer. She is now on pension.

They get together in Minsk or Leningrad every year to recall the heroic deeds of the «Motherland» unit, the French, Soviet and Polish patriots, and to share their joys and problems.

By Gennady NECHAYEV

THEY FOUGHT FOR FRANCE

tact Soviet prisoners. Using sign language and the few Russian words he knew, he told the women about the victories of the Soviet Army and suggested they flee from the camp together. When an opportunity presented itself, he brought three strangers, two Frenchmen and a Russian called Volodya, to the mine.

In the spring of 1944, eight Soviet guerrilla units operated in France's eastern regions (Nancy, Verdun, Saint-Michel, Bar-le-Duc, Piennes, etc.). Their Nancy headquarters was run by «Basil», Vasily Taskin, a member of the Soviet Prisoners' Central Committee, set up in Paris in 1943, and Vladimir Postnikov, his assistant. This headquarters formed underground Resistance committees in concentration camps and organized mass escapes of Soviet people who formed into ten more guerrilla units. All these units took an active part in the French people's uprising (June-August 1944) and in the liberation of France. Incidentally, thousands of Soviet patriots, united into 55 units, some with women in them, had fought the nazis in France at that time.

As it turned out, the Soviet headquarters had decided to help Soviet prisoners, above all women, to escape from Thil concentration camp. Georges Maniet

night, 37 women and 27 men (one of them a Yugoslav) made their getaway. In one short summer night, the emaciated people walked a distance of 36 kilometres. To be more precise, they actually ran rather than walked along the forest paths and country roads. The joy of freedom gave them added strength.

THE 'MOTHERLAND' UNIT

Two days later, the escapees reached the Soviet guerrillas' main base in the woods between Verdun and Bar-le-Duc. On Nancy headquarters' instructions, two units, one a women's and the other a men's, were formed and given a common name, «Motherland». The women's unit was headed by Nadezhda Lisovets, formerly a Minsk underground fighter and partisan.

The women's unit was divided into combat and service groups and an ambulance subunit. The 13-woman combat group was commanded by Nadezhda Derekh, an energetic woman with great willpower. The women-fighters did sentry and patrol duty, went out on reconnaissance, periodically reported to the command on truck column movements and on the nazis' anti-guerrilla operations. Once two women guerrillas spotted

NEWS FROM BYELORUSSIA

The Zhodino giants

25, 27, 40, 75... These are figures demonstrating the increase in the carrying capacity of the giant lorries manufactured at Zhodino. In recent years the designers of the motor plant worked out the design of an auto-train model capable to carry 120 tons. At present the model is being tested while a new design is perfected for the construction of a tip-lorry capable to carry 180 tons. A test model of this giant will be constructed in the current Five-Year Plan Period. And in future still more wonderful giants are to be manufactured — lorries with a carrying capacity of 300—500 tons.

Last July, one of the coal-faces of the Order of the Red Banner of Labour Kuzbas Coal-Mine named after the 50th Anniversary of the Great October Revolution was for the first time reached by a new, powerful ByelAZ-model — a coal-carrying auto-train with an unloading system of collapsible understructure and a carrying capacity of 120 tons of coal.

The excavator EKG-4,6 had to fill its bucket twenty times in order to load the ByelAZ-auto-train to capacity. However, it took only 12 seconds for the train to unload, whereas it takes 25 seconds for the unloading of the 40-ton ByelAZ model.

The coal-carrying auto-train consists of a drawing vehicle and a trailer-waggon with a capacity of carrying 90 tons of coal. The trailer has an all-wheel drive, each of the wheels being provided with a drawing electric generator. Thus the wheels are called engine-wheels. The drawing vehicle has an experimental model of an electric generator manufactured at the Sverdlovsk turbine-manufacturing plant. The capacity of the electric engine is 1,200 HPs and that of the generator is 800 kilowatts.

The coal-transporting machine is easy in operation, its cabin is comfortable and is provided with a ventilation system and water-heating devices for maintaining normal temperature.

The new powerful machines constructed by the Byelorussian motor-manufacturers will create a possibility to increase the productivity of labour, decrease the number of vehicles still in use in transporting coal to the storing places.

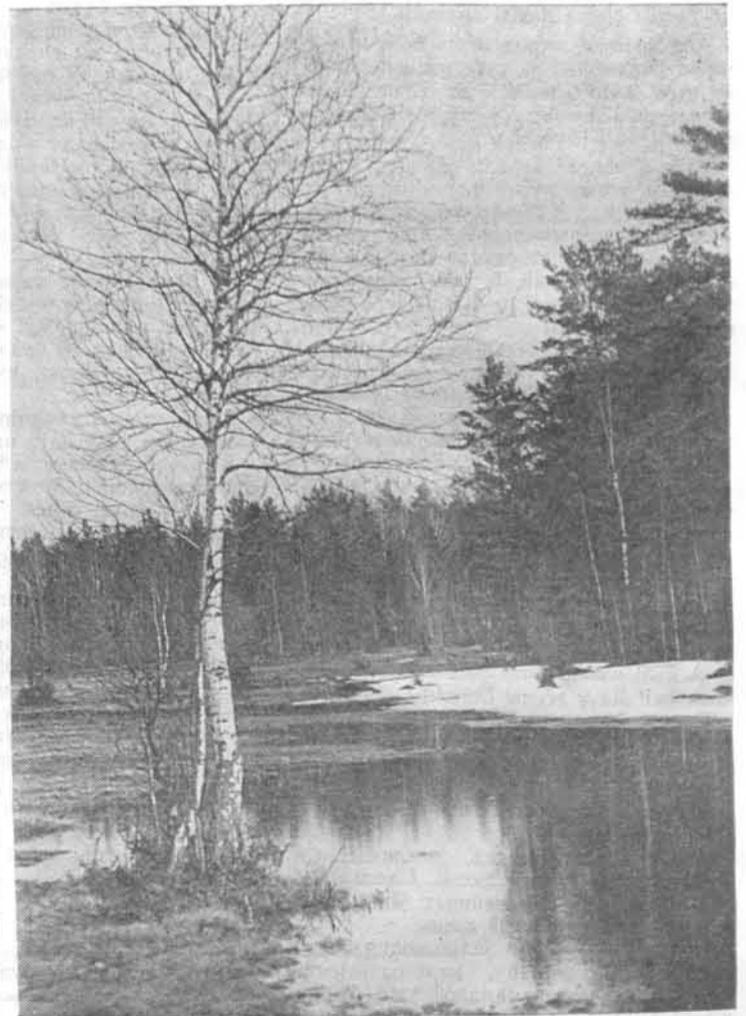
Byelorussian kitabs

These are extremely rare and unusual books, and there are very few of them left. There are seven in the Museum of History and Ethnography of the

Lithuanian Academy of Sciences, four in Leningrad, two in Minsk, and two in Kazan, and there may possibly be a few in private libraries. In Byelorussia these books are known as kitabs. They were written in the Byelorussian language in the Arabic alphabet. Why and when?

In the 14th century Tatars settled in Byelorussia. They gradually forgot their native language and turned to Byelorussian. They preserved their Moslem faith and wrote religious books in Byelorussian, using the Arabic alphabet. Written collections describing the life and activities of Muhammad, legends, descriptions of the rites and duties of Moslems, as well as stories on morals and adventure tales, were all known as kitabs.

The first kitabs appeared in the 16th century. The ones that have come down to us are 17th- to 20th-century kitabs. Some of them, known as khamails, meant for the clergy, have Arabic texts accompanied by explanations in Byelorussian and Polish. There are tefsirs, of texts from the Koran, with word for word translations into Byelorussian. One of the latest kitabs was found quite recently by Byelorussian scholars at the home of Yakub Levanovich, a peasant in the village of Vidzy, Braslav District. It is on a parchment. The search for more kitabs is going on.

Spring has come.

Photo by A. GLINSKI.

ХАТЫНЬ І ХАТЫНІ

...На высокіх комінах—прозвішчы забітых фашыстамі сем'яў. Коміны гэтыя—на месцы былых хат, двароў, яны ўзвышаюцца на пагорках і званам, такім вечным, але і такім сучасным, як бы вымерваюць глыбіню, самыя глыбіні чалавечых душ—тых людзей, хто жыў сёння, хто прыйшоў, прыехаў сюды. Гэта гук вымераваюць глыбіню акіяна. А прыходзяць, прыязджаюць сюды і дзеці і старыя з Урала і Далёкага Усходу, з Польшчы, з ФРГ, з ЗША... І людзі з іншых беларускіх Хатыняў, зямля якіх тут пахавана (такіх—186), ці назвы якіх напісаны на хатынскай сцяне (такіх—433), а таксама з тых беларускіх вёсак, назвы якіх не абазначаны, але лёс якіх—таксама хатынскі...

І кожны чуе гэты зван, і ў кожнага—сваё рэха, свая памяць пра мінулае вайну. Свая ці сваіх бацькоў, дзядоў... Аднак пасля Хатыні яна робіцца вастраўшай, павінна такой рабіцца—чалавечая памяць. Бо тое, што адбылося тут, што рабілася ў беларускіх вёсках, датычыцца ўсіх, і пра гэта павінны ведаць усе.

Гэта на-асабліваму адчуваюць тут, у Хатыні, многія.

«Цяжка адчуць поўнаасцю глыбіню пакут другога, калі сам не зазнаў бязмежнасць трагедыі.—піша амерыканскі журналіст Майкл Давідаў.—Я прыйшоў да вываду, што дадзеныя аб цяжкіх выпрабаваннях Беларусі выходзяць за межы маёй здольнасці спасцігнуць і ўсвядоміць трагічнае. Чацвёртая частка яе насельніцтва забіта, і восемдзсят працэнтаў яе тэрыторыі ператвораны ў попел. Як увяць такое? Гэта было б падобна да цяжкаўвямой карціны: больш за пяцьдзят мільёнаў амерыканцаў забіта і ўся наша краіна разбурана, за выключэннем яе ўсходняга ўзбярэжжа».

У нямецкага фашызму былі свае маскі. Часовыя. Адна—для Францыі. Другая—для Нарвегіі, трэцяя—для бельгіяцаў. Яшчэ адна—для славакаў ці балгар...

Сапраўдны, без маскі, выскал гітлерызму бачылі ў схаваных за калючым драпам Бухенвальдах ды Асенцімамах...

Але чым далей германскі фашызм забіраўся на ўсход, тым менш ён хаваўся за маску «еўрапейзму». Тут ужо ён выйшаў з-за калючых драгоў, выпіў з гэтапаўскіх сутарэнняў, тут ён у адкрытую кінуўся на «звычайныя» вёскі і гарады—на мільёны людзей, на дзяцей, на жанчын і старых, на беларусаў, украінцаў, рускіх, на ўсіх, хто па іх тайных планах не павінен жыць, «займаць жыццёвую прастору»...

«Наша задача не ў тым, каб германізаваць Усход у старым сэнсе гэтага слова, г. зн. прысціць насельніцтву нямецкую мову і нямецкія законы, а дамагчыся таго, каб на Усходзе жылі людзі толькі сапраўды нямецкай, германскай крыві».—адкрыта, у друку, выказаўся Гімлер у жніўні 1942 года.

Але і гэта, як ні шырока, як ні жудасна маштабна гэта рабілася—і яно было толькі пачаткам. Калі мець на ўвазе фашысцкія планы «канчатковага ўрэгулявання» ў маштабах цэлых кантынентаў...

Што рыхтаваў свету, чалавечтву фашызму у першай палове XX стагоддзя, аб гэтым сёння людзі ведаюць.

Але жывуць сярод людзей тыя, хто можа расказаць, як гэта рэальна было і як гэта было б, калі б здарылася самае жудаснае і фашызм вырваў бы з рук чалавечтву будучыню.

Што б мы ні ведалі, ні чыталі пра фашызм, гэтыя людзі фашызму убачылі бліжэй за нас, убачылі зусім ужо зблізку: выскал «звышзвера» ў той момант, калі ўжо нішто не стаяла паміж фашыстам і яго ахвярай, і той адкрываўся ўвесь, з усім, што ў ім было і чаго больш не было...

Хатынь—сімвал забітых фашыстамі беларускіх вёсак. Тут загінула ў агні 149 жыхароў. У другіх Хатынях—больш, у некаторых—менш. Чым вымераць пакуты нават адной сям'і, дзе боль маці, бацькі ў мільён разоў памножаны на боль і жудасць іх дзяцей, якія побач?.. Спытайцеся ў любой жанчыны: колькі чалавек забілі ў вёсцы—і заўсёды пачуеце, што «шмат! уга, шмат!» Ці тысячы, ці сто, ці дзесяць забілі, спалілі—гаворыцца з аднолькава вялікім болям, вострым шкадаваннем. Гэта—народнае разуменне, адчуванне.

А калі не адна, а сотні сем'яў—1 843 чалавекі! Як у вёсцы Боркі.

Гэта была вялікая вёска на Бабруйшчыне, а дакладней некалькі вёсак-пасёлкаў, якія аб'ядноўвала жыццё аднаго калгаса.

А ў той ліпенскі дзень 1942 года іх аб'яднала смерць.

У цяперашніх Борках, пасляваенных, жывуць зусім іншыя людзі. І толькі некалькі чалавек—з ранейшых. Яны і раскажуць, як было ў той дзень.

Некаторыя і сёння задыхаюцца, як ад невыноснага цяжару, калі пачынаюць свой расказ. Ад немаладой ужо, хвараўтага выгляду жанчыны Марыі Піліпаў-

ны Закадніцы мы пачулі ўсяго некалькі фраз: не хапае чалавек дыхання, каб сказаць яшчэ нешта. Памяць сціскае горла...

«...Я ўжо не магу нават і гаварыць, што мяне яны дужа і білі, і хлопчыкаў маіх, у мяне трое было... Дык я кажу: «Не хадзіце за мной...» Я ўжо гэтых дзяцей кідаю на беразе, а сама ў возера, у ваду, дзеці гэтыя плачучы, а я ў ваду, ну, думаю, утаплюся і ўсё. Не, потым дзяцей гэтых узяла і ляжу, ляжым, а аднаго ў руках дзяржу, як бачым—ідуць зноў немцы... Не, не падышлі. І я ляжала, ляжала...»

ПЫТАННЕ:—А яны хадзілі з хаты ў хату?

— Бяруць і ў хату, калі на дварэ—і ў хату! І ў кожнай хаце так. І маю сястру, і маці, і ўсіх маіх... А потым хаты спалілі.

Багата пабілі, ой багата! Шчытайце, усю дзярэўню.

— Я чуюць— паб'юць.
ПЫТАННЕ:—А колькі таму хлопчыкаў было?

— А год так, можа, восем. Тады, бачым, машына прыходзіць. І адразу гэта машына паварачваецца арудзіем, ці як яго. І мы так гэта заплакалі і кажам: — Ой, будучы біць, біць, мусіць, па дзярэўні.

А мой хазяін кажа: — Не плачце. Гэта не па вас машына прыйшла, а па мяне.

Ён думаў, як раней забіралі ў нас мужчын у лагер, так і цяпер. А я яму адказваю:

— Па каго яна ні прыйшла, а нам усё адно плакаць.

Тады ён гавора:

— Ну пільнуйма, можа, гэта яны кураў рэй б'юць? Можа ў хляве кабана, вышлі, б'юць.

Не-а, і кабан выскачыў, і куры ходзяць. Не, свёкра сям'ю пабілі. І сячас

тачкі мае, — кажа, — вылазьце». Дык немцы сталі, гэтае, страчыць, адтуль... Ну, мы папрашчаліся ўжо тутка на дварэ, са сваімі і я са сваімі, мы папрашчаліся, бо нас жа ўжо паб'юць. Ужо з ётай старану машына і ўперадзі часавыя стаяць па ўскраі лесу.

— **ПЫТАННЕ:**—А чуіно, што ўсюды страляюць?

— Страля-я-юць! Па ўсіх пасёлках стральба ідзе...»

Забіваюць. Сям'ю за сям'ёй. Хату за хатай. Машына працуе, машына, кожны шурупчык якой—таксама быццам бы людзі. Ідуць па вуліцы двухногія, прыглядаюцца, каб не прапусціць хату, «душ» — старанна працуюць. Аб нечым жа паміж сабой размаўляюць на чалавечай мове, і ў кожнага ў чарпайнай каробцы 10 млрд. клетак мазгавога рэчыва.

«Прыходзяць у хату, — сведчыць, успамінае Ганна Мікітаўна Сініца, — а ў нас так былі дзве хаты, і адны дзверы вот та сцюдой выходзяць, і тут печка. Дык як мама ля печкі бралася ўжо нам снедаць даваць, стаяла, і яны ўвайшлі толькі, — іх тры ішло к нам, — і так адзін з вінтоўкі выстраліў. Выстраліў у яе. А я стала во так, — за дзвярыма ў другую палавіну — ім не было як мяне ўбіць, дык яны як у яе выстралілі, а яна перайшла яшчэ ў тую хату і пераз парог упала. Толькі: «Дзеткі!» Як яна ўжо ўпала, я тады закрывала і ўзялася на печ. Ужо ж дзецца негдзе. Я на печ і етця за мной — браціха з дзевачкай і суседня дзеўка і сястра мая. І я павалілася паўз сценку так во, а тады паўз мяне сястра, а етця ўжо так — на нас паляцелі. Пулі разрыўныя былі... Сталі ля печкі во так, сталі і стралялі. Прама на печ стралялі. Адзін — з кравані. Ну што — пастралілі, пастралілі, тады бумфет у нас гэты быў. Яны ўсё на століках лазілі. Што ўжо яны шукалі, я не знаю.

Як яны выйшлі з хаты, так я тады: што, мне, думаю, дзелаць? А ў нас вакол печы быў ход — бацька ў нас столяр быў, дык ён там доскі лажыў і ўсё, вокны дзелаў. Я яшчэ не думала, што яны будуць паліць, дажа і не думала. А баялася, што з печы будуць скідаць гэтых бітых. Дык дай я залезу за печку. Лягла ў гэта запечка. Тады думаю: не, не буду я тут, а то мяне тут заб'юць. Я думала, што гэта наш адзін пасёлкак паляць, а дзед жа тут жыў на Хватаўцы... Дык я думаю: дзед прыдзе і ён тады мяне заб'юць не найдзе тут. Тых пазнаходзе, а мяне не. Вылезу я назад. Праўда, я зноў вылезла, на сваё месца лягла. Ну, і ляжу.

Прыходзяць зноў гэтыя немцы. Зноў па хаце гэтымі сваімі падковамі — ходзяць усё, ходзяць. Што яны шукалі? Праўда, адзяляла ў нас было пухавое. Забралі яго адразу. А так яшчэ нічога не бралі. Патэфон стаяў. Паігралі, нашу пласцінку паслухалі: «Полешка-поле» была пласцінка. Пасвісцелі і пайшлі.

Паляжала, паляжала. Думаю — не, буду неяк выбірацца. Яны ўжо хату падчынялі, хлелі адчынілі, карову выгналі. Паглядзела я ў адно акно, у другое...»

Сведчыць Якаў Стрыганка: «...А стральба: та-та-та! Потым гляджу: ідуць двое ў суседні двор. Не — ты немцы. Яны Уладзіміра, гэтага, Дабравольскага, за каўнер і ў хату. Я гавару: «Што такое?»»

Ну, яны там ужо страляюць вочарадзю.

Пастралілі, потым другая хата была. Новая. Бачым, пайшлі ў тую хату. Там пастралілі. Ну і бачым — сюды ідуць.

Вот яны прыходзяць сюды. А мы як сядзелі: хазяін за сталом, я — р-раз адскочыў ад яго, каб адлучыцца. Сеў на пасцель. Чуем, яны ўсё: га-га, га-га. А ў хаце філонскія дзверы. Адчыняюцца. Ён старуху — сюды, потым як піхнуў, яна бегла, бегла, чуць не павалілася. Толькі нешта стала гаварыць, а ён з аўтамата: тр-тр-тр! А я ўжо... А ў мяне цёмна-цёмна ў вачах, я ўжо не знаю. Сяджу на пасцелі. А той сын хазяіна — раз, устаў над сталом, дык яны: тр-тр-тр! Той туды ссунуўся. А тады яны на мяне, я — валюся... Калі я валіўся дык пуля во сюды ў плячо, сюды і сюды — чатыры пулі ў мяне. Я так і мёртвы быў.

Колькі я там ляжаў, не знаю. А патам усхапіўся. А ў мяне галасавыя звязкі паўрадылі, дык я хачу: «Я—жывы!» А яно не гаворыцца, нічога не гаворыцца. Думаю, нада хавацца. А не знаю, што ў мяне яшчэ і рука перабіта. Каб не ўбачылі з акна, я — раз на каленцы. І тады чую—у-ух, у мяне рука! Я руку — так сюды і папоўз пад печ. А падпечка гэта якраз напроці акна. Думаю, ногі відна. А там мост стары, хата старая была. Я масніцу падымаю...

(Працяг будзе.)

РАЗДЗЕЛЫ З КНІГІ

У Настассі Іларыёнаўны Касперавай і здароўя трохі засталася, і бачыла яна больш. Памятае жанчына на дзіва дакладна і многа. Ясныя вочы, светлы спагядлівы твар, расказвае яна гучна, нараспеў — і чым далей, тым гучней...

«...Ну, як пачалося... Мы ляглі спаць. Вутрам мая мама вышла ва двор і гавора:

— Знаеш што, дочка, узбудзі хазяіна.

А мой хазяін, калі едуць немцы — мы жылі на тым пасёлку — удзірае. Гэта мой хазяін устаў, вышаў ва двор, заходзіць назад у хату і гаворыць:

— Ужо нельга ў лес выйсці. Ужо ацапілі кругом нас.

Ну, мы ўжо і сядзім. Толькі вутра стала — сячас матачыкл ідзе па вуліцы. Проста адзін так. Абышоў усе пасёлкі. У нас тут мусіць сем было іх, пасёлкаў. Ён вакол усе і абышоў. Я кажу:

— Што-та будзе.

Мой хазяін кажа:

— Гатуйце вы снеданне.

Ну, мы ў печы запалілі. У мяне трое дзяцей было, хазяін і мама. Я пайшла на ваду, узяла вядра, а калодзеж во тут у нас. Цягаю ваду — што-та паўз мяне пулі свішчуць «Ці-і-і» — вот проста: «ці-і-і»!.. Яны, мусіць, ускрайку лесу былі і мяне ўжо бралі ў бінокль і па мне, мусіць, стралялі. Ну, я набрала вады і прыйшла.

— Знаеце што, прама на мяне страляюць. Проста пулі паўз мяне ціўкаюць! Ну, што ж, — кажу, — у нас ужо так было, што людзей бралі, можа, зноў будуць браць, можа, куды зганяць будуць?

Саветуемся ў кварціры, не знаем, што. Потым мы чым, што палучыўся выстрал у школе. Каля школы такі выстрал, што проста страшна! Мой хазяін выйшаў на вуліцу, і другі сусед. Сядзім. І сячас ідзе машына. А ў мяне етая... ятроўка, як вам сказаць, гуляе, дык ятроўка кажа:

— Знаеце што, мусіць, і нас паб'юць.

І прыйшоў яе хлопчык. І абуты ногі яго ў лапцях, у рызінавых. У вайну абувалі ў рызіну. Дык яна кажа:

— Сын мой, сынок... (вот як чую-вавала), сынок, што ж ты ў гэтую рызінку абуўся. Тае ж дужа будуць ножкі доўга гарэць. У рызіне.

А я кажу:

— Што ты гаворыш, Вольга, што ты гаворыш! — кажу.

— Чувствецца, што будзем гарэць, што нас паб'юць.

А я ёй кажу:

— Не-е!

Вот скажэце: можа, сэрца... Я вот як чую, што жыва буду. Я ёй атвачаю

— Мы, — кажу, — жывы будзем.

А яна кажа:

РОДНАСЦЬ ВЫТОКАЎ

У Магілёўскім культасветвучылішчы імя Крупскай вісіць своеасаблівая карта — «Магілёўшчына літаратурная». Карта гэтая густа населена партрэтамі і прозвішчамі пісьменнікаў, якія нарадзіліся ў прыдняпроўскім краі.

Вось самы ўсходні раён вобласці — Касцюковіці. Ён з'яўляецца радзімай народнага паэта БССР Аркадзя Куляшова, а таксама вядомых беларускіх пісьменнікаў Аляксея Русецкага, Васіля Хомчанкі і Івана Чыгрынава. Хоцімшчына, суседні раён, можа ганарыцца землякамі — паэтамі Аляксеем Зарыцкім і Пятром Прыходзькам. Клімавіцкі раён прадстаўлен імёнамі празаікаў Івана Новікава, Паўла Кавалёва, паэта Паўла Пруднікава і драматурга Пятра Васілеўскага. Са Слаўгарадскага раёна прыйшлі ў беларускую літаратуру паэт Кастусь Кірэенка, доктар філалагічных навук, аўтар многіх крытычна-літаратурных даследаванняў Міхась Ларчанка, маладыя празаікі Аляксандр Масарэнка і Уладзімір Кузьмяноў.

Паэтычным сузор'ем на літаратурным небасхіле Магілёўшчыны свеціць старажытны Мсціслаў. Тут некалі ў педагагічным тэхнікуме вучыліся і сябравалі паэты Аркадзь Куляшоў, Змітрок Асталеўка і Юлій Таўбін. Адна з вуліц у горадзе носіць імя Паўла Левановіча, маладога пісьменніка, які загінуў у баях за Радзіму ў час Вялікай Айчыннай вайны. Урадзяцца Мсціслаўшчыны быў адзін з заснавальнікаў і буйнейшых майстроў беларускай савецкай прозы Максім Гарэцкі.

Другім яркім сузор'ем паўстае горад на Бярэзіне — Бабруйск. У сярэдзіне дваццатых гадоў рэдактарам бабруйскай газеты «Камуніст» працаваў Міхась Лынькоў, які потым стаў народным пісьменнікам БССР, акадэмікам, класікам беларускай літаратуры. Ён стварыў у Бабруйску філіял «Маладняка», масавага тагачаснага літаратурнага аб'яднання, наладзіў выпуск літаратурнага дадатку «Вясна» і альманаха «Уздым». Міхась Лынькоў прыкмеціў, падтрымаў і даў пачёўку ў літаратуру многім таленавітам юнакам, якія працавалі тады на фанера-дрэвапрацоўчым камбінаце і іншых прадпрыемствах Бабруйска. Вядомымі пісьменнікамі сталі Аляксандр Жаўрук і Хвядос Шынклер, якія загінулі смерцю мужных у час Вялікай Айчыннай вайны пад Сталінаградом. У Бабруйску пачыналі свой творчы шлях Платон Галавач і Барыс Мікуліч, а таксама актыўныя працаўнікі сучаснай беларускай літаратуры Васіль Вітка, Сяргей Грахоўскі, Аляксей Зарыцкі і Янка Казека. У газеце «Камуніст» надрукавалі першыя вершы народнага паэта БССР Пімен Панчанка і Мікола Аўрамчык.

У 1962 годзе ў Магілёве было створана першае ў рэспубліцы аддзяленне Саюза пісьменнікаў Беларусі, у якое ўвайшлі мясцовыя аўтары. За час свайго існавання аддзяленне ўсталявалася як актыўны атрад беларускай пісьменніцкай арганізацыі. Кнігі магіляўчан рэ-

гулярна выдаюцца ў Мінску, некаторыя творы выходзяць у Маскве і Ленінградзе, перакладаюцца на мовы народаў СССР. Аддзяленне займаецца выхаваннем літаратурнай змены, дапамагае пачынаючым аўтарам павышаць літаратурнае майстэрства. Ужо ў час існавання аддзялення з яго дапамогай членамі Саюза пісьменнікаў БССР сталі Міхаіл Шумаў, Іван Аношкін, Надзея Зверава і Аркадзь Кандрусевіч.

Другім выданнем выйшла кніга ўспамінаў удзельнікаў гераічнай абароны Магілёва «Салдатамі былі ўсе» ў літаратурным запісу Пятра Шасцерыкова, яраў якога належаць некалькі кніг апаваданняў і нарысаў аб рабочым класе.

Не залежваюцца на кніжных паліцах аповесці «Жыццё кліча» і «Печанія яблык», якія напісаў былы франтавік Міхаіл Шумаў. Нядаўна ён завяршыў работу над раманам «Усе мы ў адной камандзе».

Былы ваенны ўрач Анатоль Іваноў, аўтар вядомага рамана «На ўсходзе», напісаў новую аповесць «Хэлоў, Джон!». Гэты твор аб савецкіх і амерыканскіх лётчыках часоў другой сусветнай вайны ён перадаў часопісу «Неман».

Некалькі гадоў таму назад з Кастрэмы ў Магілёў прыехала маладая журналістка Надзея Зверава. У горадзе на Дняпры яна напісала два зборнікі вершаў, якія выдадзены ў Мінску. Падрыхтавала трэці зборнік. Беларусь дала паэтэсе новыя тэмы, Волга ў яе творчасці параднілася з Дняпром. Лірыка Надзеі Зеравай вабіць душэўнай чысцінёй, высокай грамадзянскасцю і мастацкай дасканаласцю.

Многа пачынаючых аўтараў вучыцца і выходзяцца ў літаратурных аб'яднаннях пры абласной і раённых газетах, якія з'яўляюцца трыбунамі для іх выступленняў. Свае першыя кніжкі выдалі С. Пацёмкін (Касцюковічы), В. Карпечанка (Магілёўскі раён), М. Мінчанка (Клімавічы).

Важна не толькі ўвайсці ў літаратуру, але і ўтрымацца ў ёй, устаяць як пісьменніку. Што тут падсцерагае кожнага, нават вельмі таленавітага дэбютанта? Пачатак — гэта святая маладосці, урачыстае ўспрыманне з'яў жыцця. У запасе назіранні і перажыванні маленства і юнацтва. Але вольна напісаны першая, другая кнігі. І ўвачавідкі спусташаецца той запас, якому, здавалася, і канца не будзе. Патрэбна акумуляцыя новых уражанняў і назіранняў, абвостранае адчуванне сучаснасці. Карацей кажучы, трэба жыць усімі клопатамі народа. Школа жыцця, матчынай мовы і народнай песні вельмі многа дае пісьменніку.

З вялікім напалам і творчым натхненнем служыць народу, выказаць прыгажосць яго пачуццяў, чысціню задум, уславіць яго гераічныя справы — вялікі гонар. Гэта натхняе і акрыляе мастакоў слова.

Аляксей ПЫСІН.

З поспехам выступае перад гарадскімі і сельскімі гледачамі народны ансамбль песні і танца Палаца культуры абутковай фабрыкі горада Ліды. Сотні юнакоў і дзяўчат працуюць на фабрыцы, а пасля змены спяваюцца на рэпетыцыі. Цяпер артысты ансамбля рыхтуюцца да рэспубліканскага агляду. НА ЗДЫМКУ: балетмайстар Г. ПІЛУЙ сярод удзельнікаў ансамбля.

РЭРЫХ У МІНСКУ

У МІНСКУ, у Мастацкім музеі БССР, адкрылася выстаўка вялікага рускага мастака Мікалая Рэрых. На ёй экспануецца каля двухсот карцін, узятых у музеях Савецкага Саюза, з прыватных калекцый, упершыню паказаны работы мастака, які сабраў і прывёз з Індыі яго сын Святаслаў Рэрых.

Чалавека, які трапляе на выстаўку, ашаламляе гама фарбаў. На кожнай сцяне быццам палае пажар — чырвоны, зялёны, сіні. Карціны Рэрых цікавыя і непаўторныя. Яны нараджаюць новыя вобразы, абуджаюць фантазію, прымушаюць паглядзець на свет іншымі вачыма.

Мікалай Рэрых нарадзіўся ў кастрычніку 1874 года ў Пецярбургу. Ужо ў 15 год ён апублікаваў свае першыя творы аб прыродзе. Рэрых захапляўся тэатрам, і існуе многа вядомых яго работ як мастака-дэкаратара. Першая ж работа М. Рэрых «Ганец» прыцягнула да сябе ўвагу. Карціна выканана ў цёмных — карычневых і сініх — тонах, і гэта стварае ў гледача адчуванне трылогі. На першым плане — старац, які з'яўляецца абагульненым вобразам усяго славянства. Карціна была набыта Транцяковым, а такога гонару ўдастойваўся не кожны малады мастак.

У час, калі адбылася Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя, Рэрых знаходзіўся ў Фінляндыі, куды вымушаны быў прыехаць з-за цяжкай хваробы. Некалькі год

мастак пражыў у Амерыцы. У Нью-Йорку ім заснаваны Інстытут аб'яднаных мастацтваў і музей, які носіць імя Рэрых і ў якім захоўваецца каля трохсот яго работ. З Амерыкі М. Рэрых перабіраецца ў Індыю, дзе заставаўся да самай смерці.

Творчасць Рэрых падзяляецца на рускі і індыйскі перыяды. Асноўнымі духоўнымі каштоўнасцямі чалавецтва мастак лічыў Любоў, Прыгажосць, Мудрасць і Дзеянне, і гэта ад-

люстравалася ў яго творчасці. Частку свайго жыцця М. Рэрых правёў удалечыні ад Радзімы, але ён так і не прыняў іншаземнага грамадзянства, бо заўсёды лічыў сябе грамадзянінам Савецкай Расіі. У час Вялікай Айчыннай вайны ён пакутліва перажываў небяспеку, што навісла над яго Бацькаўшчынай. Гэта трывога знайшла адлюстраванне ў творчасці Мікалая Канстанцінавіча. Рэрых стварае сваю вядомую «Рускую серыю», дзе героямі былі рускія асілкі. Яны заўсёды перамагалі ворагаў, якія прыходзілі на нашу зямлю. У гэты ж перыяд Рэрых арганізуе выстаўкі, зборы ад якіх ідуць у карысць Чырвонага Крыжа.

У 1945 годзе Мікалай Рэрых піша сваю апошнюю, праслаўленую карціну «Помні», дзе гучыць тэма развітання з Гімалаямі. Мастак цвёрда рашае вярнуцца на Радзіму. Ужо пагружаны на параход карціны, зроблены апошнія прыгатаванні, але марам не суджана збыцца. У 1947 годзе, напярэдадні ад'езду, М. Рэрых памёр.

Імя Мікалая Рэрых вядома ва ўсім свеце. У 1974 годзе яго стогадовы юбілей шырока адзначаўся савецкай і сусветнай грамадскасцю. Яго творчая спадчына бясконная і неўміручая. Вось чаму такой вялікай папулярнасцю карыстаецца выстаўка, што адкрылася ў Мінску. У музей цяжка трапіць. Сюды ідуць школьнікі, студэнты, рабочыя. Іх прыцягвае і хвалюе сустрэча з непаўторным Рэрыхам.

В. ЧАРКАСАВА.

УВАЖАЕМЫЙ ЧИТАТЕЛЬ!

**КАК БЫСТРО К ВАМ ПРИХОДИТ «ГОЛАС РАДЗІМЫ»!
СВОЕВРЕМЕННО ЛИ ПОЛУЧАЕТЕ ВЫ НАШУ ГАЗЕТУ!
РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ ПРОСИТ ВАС ЗАПОЛНИТЬ ЭТОТ ЛИСТОК И
ПРИСЛАТЬ ЕГО В РЕДАКЦИЮ.**

-----Линия отреза-----

СССР
г. МИНСК-ГСП,
ЛЕНИНСКИЙ ПРОСПЕКТ, 44
«ГОЛАС РАДЗІМЫ»

Почтовая
марка

-----Перегнуть здесь-----

«Голас Радзімы» № 12 (1376) получил _____ (дата)

Имя и адрес _____

-----Линия отреза-----

ВЕСНАВЫЯ ЛАСТАЎКІ

З кожным годам спартыўная рэпутацыя Мінска становіцца ўсё больш аўтарытэтай. Тут у розны час праходзілі чэмпіянаты Еўропы, лёгкаатлетычны матчы СССР — ЗША, мемарыял братаў Знаменскіх. Летась сталіца Беларусі прымае мацнейшых біятланістаў планеты, а сёлета ў верасні стане гаспадыняй чэмпіянату свету па барацьбе. Усё большую папулярнасць набываюць і традыцыйныя міжнародныя турніры — па вольнай барацьбе, боксу, скачках у ваду. Апошні з іх, з пазычнай назвай «Веснавыя ластаўкі», адбыўся ў мінскім Палацы воднага спорту ў сярэдзіне сакавіка.

Па прадстаўніцтву, па напалу барацьбы, нарэшце, па выніках «Веснавыя ластаўкі» ўступаюць, бадай, толькі чэмпіянатам свету. Дастаткова сказаць, што ў мінскім турніры прынялі ўдзел чэмпіёны светы Філ Богс, Крыста Келер, чэмпіёнка Еўропы Хайдзі Бекер, пераможца маскоўскай Універсіяды Вячаслаў Страхаў, чэмпіёны ЗША, ГДР, ФРГ, СССР — краін, якія задаюць тон у гэтым відзе спорту. «Веснавыя ластаўкі» прыцягваюць усіх магчымаю прававерыць свае сілы перад галоўным стартам года — чэмпіянатам свету ў Калумбіі, які адбудзецца ў ліпені.

За чатыры дні ўпартай барацьбы спартсмены чатырнаццаці краін разыгралі прызы ва ўсіх чатырох відах алімпійскай праграмы.

У першыя два дні спаборніцтваў разыгрывалася першыя трохметровым трампліне. У жанчын перамагла 15-гадовая Ірына Калініна з Пензы, у мужчын — амерыканец Філ Богс.

Спаборніцтва на вышцы адкрылі жанчыны. Пасля абавязковай пра-

грамы лідэраваў канадка Ж. Натэр, К. Гюнтке і Х. Бекер з ГДР. І спачатку здалася, што тытулаваныя госці без асаблівай цяжкасці абыграюць нашых дзяўчат. Але адвольныя скачкі змянілі карціну. З кожнай серыяй усё бліжэй да лідэраў падцягвалася Алена Горына з Саратава. У апошнім скачку яна выдатна выканала складаную камбінацыю і з сумай 374,04 бала выйшла на першае месца, адцясніўшы Жанет Натэр і Катрын Гюнтке. Прыз 15-гадовай пераможцы, дарэчы, сваёй зямлячцы, уручыў старшыня Усесаюзнай федэрацыі скачкоў у ваду лётчык-касманаўт СССР, Герой Савецкага Саюза Генадзій Сарафанаў, які прыбыў у Мінск на турнір.

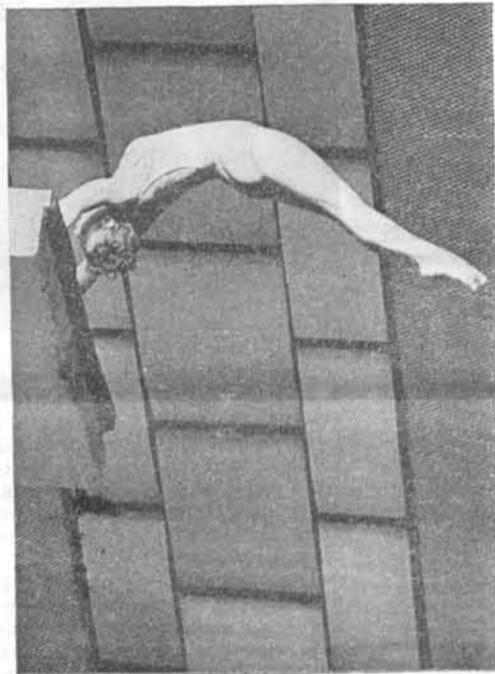
Дастойным вянцом турніра сталі спаборніцтва мужчын з 10-метровага трампліна. Гледачы не раз узнагароджвалі гара-

чымі апладысмантамі скакуну, якія віртуозна выконвалі ў паветры фігуры «вышэйшага пілатажу». На гэтым снарадзе выначыўся спартсмен з Алма-Аты Аляксандр Гендрыксон. Ён стаў пераможцам з сумай 504,36 бала. На другім месцы — мінчанін Мікалай Міхайлін.

У. ВЯРХОЎСКІ.

НА ЗДЫМКАХ: прызёры па скачках з вышкі

НА АГЛЯДЗЕ —

СЕЛЬСКІЯ АРТЫСТЫ

У Беларусі праходзіць агляд сельскай мастацкай самадзейнасці. На сценах палацаў і дамоў культуры ўжо на працягу чатырох месяцаў выступаюць сельскія механізатары, жывёлаводы, аграномы, паляводы, будаўнікі.

Два дні працягваўся ў Магілёве заключны этап абласнога агляду. Перад 1500 самадзейнымі артыстамі гасцінна расчынілі дзверы глядзельны залы гарадскога дома культуры, палаца культуры завода штучнага імакна, музычнага вучылішча імя Рымскага-Корсакава, дзіцячай музычнай школы.

Асабліва папулярнымі былі выступленні харавых і вакальных калектываў. Высокую ацэнку журы атрымалі харавыя калектывы Барысаўскага сельскага дома культуры Клімавіцкага раёна, калгаса «Чырвоны ўдарнік» Асіповіцкага раёна, Целушкаўскага сельскага дома культуры Бабруйскага раёна. Выдатна, у лепшых народных традыцыйных выканаў беларускаму народную песню «Пшанічанька» сямейны ансамбль Манчжуравых са Слаўгарадскага раёна.

Святам прыгажосці і грацыі стаў агляд харэаграфічных калектываў вобласці. Нікога з гледачоў не пакінула абаяным «Руская плясавая» ў выкананні ансамбля дзяўчат Курманаўскага сельскага дома культуры Асіповіцкага сельскага клуба Чавускага раёна. Асабліва поспех мела «Абідовіцкая кадрыля», танец, пастаўлены на фальклорным матэрыяле. Выдатнымі былі касцюмы танцоўраў — дэмаканыя, з ручной вышыўкай.

У аглядзе прынялі ўдзел самыя разнастайныя аркестравыя калектывы вобласці: духавыя, эстрадныя, народных інструментаў, а таксама ансамблі гарманістаў, цымбалістаў, баяністаў, ансамбль лямінароў Бортнінаўскага сельскага дома культуры Бабруйскага раёна, у рэпертуары якога беларускія танцы, руская народная музыка. Сапраўдным упрыгожаннем канцэрта было выступленне інструментальнага трыо аб'яднання «Сельгастэхніна» Асіповіцкага раёна. У складзе трыо двое цымбалістаў і баяніст, якія выдатна валодаюць тэхнічнай ігры. Кіруе ансамблем самадзейнага кампазітар Віктар Шышкавец.

Агляд мастацкай самадзейнасці Магілёўскай вобласці прадаманстраваў рост майстэрства сельскіх артыстаў.

Заклучныя канцэрты адбыліся таксама ў Брэсцкай, Віцебскай, Магілёўскай і Мінскай абласцях.

В. ТРАМБІЦКАЯ.

ПАВАЖАНЫ ЧЫТАЧ!

ЯК ХУТКА ДА ВАС ПРЫХОДЗІЦЬ «ГОЛАС РАДЗІМЫ»!
ЦІ СВОЕЧАСОВА АТРЫМЛІВАЕЦЕ ВЫ НАШУ ГАЗЕТУ!
РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ ПРОСІЦЬ ВАС ЗАПОЎНІЦЬ ГЭТЫ ЛІСТОК І ДАСЛАЦЬ ЯГО ў РЭДАКЦЫЮ.

Лінія адрэзу

СССР
г. МІНСК-ГСП,
ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44
«ГОЛАС РАДЗІМЫ»

Паштовая
марка

Складзі тут

«Голас Радзімы» № 12 (1376) атрымаў _____

(дата)

Імя і адрас _____

Лінія адрэзу

ПЕРАМОЖЦА КОНКУРСУ

Студэнт 5-га курса філалагічнага факультэта БДУ імя У. І. Леніна Мікалай Прыгодзіч стаў пераможцам Усесаюзнага конкурсу навуковых прац, прысвечанага 250-годдзю АН СССР. За працу «Мікратапанімія Піншчыны» яму ўручылі Ганаровую граматы выстаўкі навуковых прац АН СССР і залаты знак удзельніка экспазіцыі навукова-тэхнічнай творчасці моладзі ВДНГ СССР.

ГУМАР

— Дзядзька, а ты праўда не жанаты?
— Так, хлопчык.
— А хто ж табе тады гаворыць, як ты павінен рабіць?

— Напэйна, пабег дамоў і прынесь забытую рэч?
— Не, сеў, пацерабіў за вухам і пачаў успамінаць, ну як раз, як я сам!

— Ваш сабака вельмі прыгожы. А ён разумны?

— У якім нумары вы чакавалі? — пытаецца гаспадар гасцініцы, выпісваючы рахунак.

— О, вы і ўявіць сабе не можаце, як ён усё разумее! Нядаўна я, гуляючы з ім, сказаў: «Фіфі, а мы нешта з табой забылі!» Як вы думаеце, што ён зрабіў?

— У нумары? Свабодных нумароў не было. Я спаў на бильярды.

— У такім разе тры маркі ў гадзіну.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-02-80, 33-03-15, 33-01-97, 33-15-15.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга
друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак. № 521.